UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Negotijs gestis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

ſatione ſit procedendũ vel non, qs nõ dicitur receptus inter reos ſed quando iudex pronunciauit procedendum eſſe ſuper accuſatione, non obſtantibus exceptionibus, tunc dicitur receptus inter reos. Hoc videtur probari, quia nõ debet ſcribi illa accuſatio, ſuper quã non debet procedi, vt hic in fin. ¶ Item nota iſtum ſi-
3 nem, † quod ſi producitur accuſatio, ſuper quã non debet procedi notarius non habet neceſſe eam admittere in quaterno, ſi tamen ſcripſit, puto quod non puniatur, q2 hic dicitur punitur qui ſcribi concedit. Reſpon. ⁊ intelligas ad hoc, vt ſuper ea procedatur, ſed ſi ſcribatur vt oſtendatur ſuper ea non eſſe procedendum, non video quid repugnet, ⁊c.

ADDITIO.

a AND. BAR. ¶ Ne quis. Et not. ꝙ eoipſo, quod quis efficitur clericus, deſinit eſſe plebeius, quod no. pro ſtatuto ſecundũ Flor. adde gl. de conſe. diſt. iij. c. rogationes. quod appellatione plebeij venit ſeruus. Lap. c. fi. de offic. deleg. in vj. quod appellatione plebei, venit monachus, quia eſt ſeruus monaſterij.

ALIA LECTVRA.

NEquis. Qui principis vexilla, vel titulũ abſque legitima authoritate, rebus alterius appoſuerit legitime punietur, ⁊ quilibet poteſt ea frangere, ſine metu proceſſus. h. d. ¶ Nota tex. ibi, ſine preceptione iudicis competentis. Innuit quod cum licentia, vel precepto iudicis, hoc poſſet facere. Et ſic videtur qd iudex partẽ ipſam poſſit facere executorem in lite ſua. Simile j. ti. j. quod intellige cauſa cognita, q2 aliter inciderent in conſtitutionem l. meminerit. j. vnde vi. Dixi in l. iuſte. ff. de acq. poſſ. Et quod quis poſſet eſſe executor in re ſua, habes in l. eum qui. §. ſi. ff. de fur. ¶ Secundo nota quod curiales, preſbyteri, milites dicuntur nobiles, hoc eſt, non plebei. ¶ Nota ſi. huius legis ad quod tota die allegatur, quod iudex libellum, qui non debet recipi, poteſt lacerare. Facit. ff. de off. aſſeſ. l. j. ¶ Item nota quaſi caſum pro vna opinione mea, qualiter intelligatur nomen rei recipi inter reos, multe ſunt opin. In l. j. qui accu. non poſ. teneo qd tunc videtur receptus, quando pronunciatum eſt accuſationem eſſe admittendam, ⁊ ſuper ea procedẽdum, alias non dicitur nomen recipi inter reos, vt hic in fine.

Vt nemini liceat ſine iudicis authoritate ſigna
a imprimere rebus [a] alienis. Rub. XVII.

¶ In quo differt hic tit. a precedenti, vt in gl. Ex quo habetis intellectum clarum.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Imprimere rebus. An iſta materia procedat in capellis per aliquem conſtitutis in aliqua eccleſia, in qua non poſſunt depingi alia inſignia, etiam ſui heredis, qui non eſt de ſua agnatione, cogita.

LEX I.

SEpe. Reſcriptum eſt. Nota ex rubro ⁊ nigro ſequentium legum, quod ſine authoritate iudicis non licet ſigna imponere rebus alienis, ergo a cõtrario ſenſu, cum authoritate iudicis licet. Et ex hoc concluditur, quod iudicis authoritate, poteſt quis ingredi poſſeſſionem ſine executore, vt ipſemet ſit executor, ⁊ nuncius in cauſa propria, precedente tamen legitima cognitione, ne incidat in conſtitutionẽ. l. meminerint. j. vnde vi. Pro hoc quod quis poſſit eſſe nũcius in re propria, facit l. eum qui. §. ſi epiſtola. ff. de fur. Dixi plene in l. iuſte de acq. poſ. ¶ Vltimo pluries allegaui iſtam legẽ in conuentibus ſcholarũ, qui doctorantur, ⁊ qui debẽt petere inſignia doctoralia, nõ ipſimet ſua authoritate recipere, ⁊c.

Ne fiſcus, &c. vel reſpubli. Rubr. XVIII.

¶ Continua vt in gloſſ. hanc rubricam, ⁊ hec rubrica eſt ſummarium totius tituli, tamen quamlibet legem ſummabo, ⁊c.

LEX I.

REipublice. Non poteſt dari in ſolutũ Reipublice actio litigioſa, vel dubia, hoc dicit. ¶ Opp. j. quãdo fiſ. vel priua. per totum titu. Sol. Fateor quod in ſubſidium debitore exiſtente non ſoluendo, poteſt conuenire fiſcus debitorem debitoris, tamen ſponte contra eum accipere actionem non poteſt.

ALIA LECTVRA.

REipublice. Quero dicitur hic quod fiſcus non debet ſuſcipere exactionẽ debitorum priuati pro debito ſuo, quid econuerſo? vtrum poſſet committi vni priuato vt exerceat actionem cõtra debitores fiſci, pro debito ſibi priuato? Dic quod non. Caſus eſt j. de erog. mil. anno. l. annonas. lib. xij. ⁊c.

LEX II.

CVm allegas. Actionem litigioſam, vel dubiam ex cauſa donationis, Reſpublica non poteſt ſuſcipere, hoc dicit. Et facit contra ciuitates illas, que quotidie faciunt cõtra hanc
a legem, ⁊ ſepe contingit quod duo fratres [a] habent vnum caſtrum, ⁊ vnus expellit alium, ⁊ vadit ille expulſus ad aliquam ciuitatem propinquã, ille expulſus concedit ius ſuum illi ciuitati, pro aliqua
* quantitate, certe iſta cõceſſio nihil valet*. quod perpetuo nota, ⁊c.

ADDITIONES.

a IOAN. FRANC. RVER. ¶ Duo fratres. Adde quod iſtã deciſionem ſequitur Paul. de Caſtr. hic ⁊ domi. Iaſon. in l. ſerui electione. §. j. de lega. j.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Nihil valet. Vide quod notatum eſt poſt Bar. in l. opus. ff. de oper. public.

LEX III.

ABhorret. Propter amiſſionem debiti nõ debet fiſcus contra alium procurationem ſuſcipere, hoc dicit, iſta lex.

LEX IIII.

AD fraudem. Omnes leges precedentes loquuntur de procuratione, ſeu auxilio, ex parte actoris, hec loquitur in auxilio ex parte rei. Breuiter dicit. Procurationem ad defenſionem priuati fiſcus ſuſcipere non debet. h. d. hec lex.

De negotijs geſtis. Rubr. XIX.

¶ Dictum eſt ſ. de procuratorib, qui gerunt cum mãdato, verum q2 negotia quandoq; geruntur ſine mãdato, ideo de his ponit, ⁊c.

LEX I.

2 ☞ Coram preſide eſt porrigenda accuſatio ſuſpecti.
4 Mater expendens pro filio pupillo, proteſtans quod intendit repetere, quas expenſas repetat.

CVm tutores. Expenſe facte pietate materna, vel affectiõe domeſtica, non repetunt actione negotiorũ geſto. h. d. ¶ Op. ꝙ non ipſa mater facit tutores ſuſpectos, ſed mali mores, ⁊ eius negligẽtia, vt j. de ſuſpec. tu. per totũ. ⁊ ff. eo. per totũ. Sol. expone, faceres. i. detegeres. ſic ff. de acquir. re. do. l. adeo. §. cũ quis. ver. videtur.
1 ⁊ vide gl. Hoc facit ad queſtionẽ. † Cũ quidã eſſet tutor legitimus, in tutela eſt dictũ, iudex talẽ proximiorẽ agnatũ dedit tutorẽ, certe puto ꝙ ex hoc non vitiaret tutela, que debet intelligi, dedit. i. datũ declarauit. Debẽt ergo intelligi iſta verba ſecũdũ naturã eius, ſuper quo proferunt, vt in l. ſi vno. in prin. ff. loca. l. dãni infecti quidã. ff. de dam. infec. ⁊ l. ſi ſtipulatus. de vſur. Circa hanc l. querunt tria. ¶ Et opp. ſ. j. de nup. l. patrẽ. Sol. Ibi ſpeciale. Primo quero, corã
2 quo debet fieri accuſatio iſta de ſuſpecto. Bl. dicit, ⁊ bene, † coram preſide, vt ff. ad Turp. l. j. §. ſuſpecti. ꝙ dic plene vt ibi. ⁊ l. cognitio. in prin. ff. de offic. eius cui mandat. eſt iuriſdi. ¶ Secundo quero,
3 vtrum † mater teneatur facere tutorem ſuſpectum. Bl. hic videtur dicere quod non, ⁊ dicit verũ. Probatur in l. ij. §. ſi mater. ⁊ §. ſeq. ff. ad Tertul. petere vero debet. ¶ Ex hoc ſequitur. Solu. alterius
4 queſtionis, † quid ſi mater fuerit proteſtata, quod iſtas expẽſas faciebat animo repetẽdi, vtrũ poſſet repetere? Fran. Accur. dicebat quod ſic, arg. l. Neſennius. ff. eo. quod eſt verũ in expenſis factis in accuſando tutorem ſuſpectum, ꝙ non tenebatur facere, vt ſ. dixi. Facit ad hoc extra de elect. c. vt preterite. ⁊ quod ibi not. plene per Inn. ſed expenſas factas in petẽdo tutorẽ non poſſet repetere, q2 ad illas tenebat, ⁊ ſic geſſit ſuũ negotiũ, ideo nõ poteſt repetere, ⁊c.

ALIA LECTVRA.

CVm tutores. Expenſe facte pietate materna, vel affectione domeſtica, actione negotiorũ geſtorum non repetuntur. h. d. ¶ Opp. ꝙ iſta mater nõ faciat tutores ſuſpectos, ſed mali mores, ⁊ negligẽtia eorũ, vt j. de ſuſpe. tu. per totũ. ⁊ maxime in l. ſuſpe. ⁊ Inſti. de ſuſpe. tut. §. fi. ⁊ l. de ſuſpe. tu. per totũ. Reſpõdeo, debet exponi faciẽs. i. detegẽs. Simile in l. adeo. §. cũ quis. in fi. ff. de acqui. re. do. Hoc facit ad queſtionẽ, cũ quidã eſſet tutor legitimus in tutela, deinde dictũ eſt iudex talẽ agnatũ proximiorẽ dedit tutorẽ, certe puto quod per hoc nõ vitiatur tutela, debet enim intelligi, dedit. i. datũ declarauit. Debẽt enim intelligi iſta verba ſecundum materiã contractus, ſuper quo proferũtur. l. ſi vno. ff. loc. ⁊ l. ſi ſtipu. ff. de vſur. ⁊ l. dãni infecti quidã. ff. de dam. infe. ¶ Op. de l. patrem. j. de nup. Sol. Ibi ſpeciale. Circa hãc l. querũtur tria. Primo corã quo debet fieri iſta accuſatio de ſuſpecto? Bl. dicit, ⁊ bene coram preſide. l. j. §. ſuſpecti. ff. ad Turp. d. ⁊ dic plene vt ibi. ⁊ l. cognitio. in princ. ff. de offic. eius cui man. eſt iuriſd. ⁊ l. j. §. j. ff. de ſuſpe. tu. ¶ Secundo quero, vtrum mater teneatur facere tutorem ſuſpectum. Bl. hic videtur dicere quod non, ⁊ dicit verũ. Probatur in l.

ij.§.ſi mater.⁊ §.ſequen.ff.ad Tertulia.petere tamen debet.ex hoc
ſequitur ſolutio alterius queſtionis. ¶ Quid ſi mater fuerit pro-
teſtata.quod iſtas expenſas faciebat animo repetendi,an poſſit re
petere.Fran.Accur.dicebat quod ſic.l.Neſennius.ff.de neg.ge.ꝙ
eſt verum in expēſis factis in accuſando tutorem ſuſpectum,quod
non tenebatur facere,vt ſ.dixi.facit extra de elect.c.vt preterite.⁊
quod ibi no.per Inn.Sed expenſas factas in petendo, tutorē nō
poteſt repetere etiam ſi fuerit proteſtata,q2 illas tenebatur face-
re,⁊ ſic cū teneātur facere,proteſtatio nihil operatur.vt no.in l.Ne
ſennius.ff.eo.de lib.agnoſ.l.ſi quis a liberis.§.ſi mater.⁊ ſic fecit ne
gotiū ſuum,merito non pōt eas repetere.Ita debetis intelligere.

LEX II.

1 Expenſe facte in petendo tutorem pupillo,que repetantur.
2 Uſufructuarius expenſas magnas non facit.
3 Procurator,qui cōſueuit viuere de ſalarijs que percipit ex curijs,
ſi fecit expenſas in petendo tutorē,cenſet feciſſe animo repetendi.
4 Quid in amico paterno.
5 Si petens tutorem ſuccumbit,an repetat expenſas.
6 Tertius qñ admittatur ad excipiendū pro aliquo,⁊ probandum.

Contra impuberes.

Breuiter dicit. Minores tenē-
tur actione negotiorum geſtorū in eo q9 ſunt locupleta-
ti.Itē expenſe facte in petendis tutoribus repetūtur,niſi ab alijs a
gratis fuiſſet factum.h.d.Primo loquitur in genere.Secundo in-
fertur ad ſpeciez.Secunda ibi,que tibi quoque. ¶ Op.⁊ videtur,
quod hec lex ſibi contradicat,nam primo dicit neceſſitatib.ſecūdo
dicit ex vtilitate.Et ſic loquitur primo in expēſis neceſſarijs,poſt-
ea infert,⁊ loquitur de vtilibus.Huius timore gl.paruula hic ſup
verbo,ex vtilitate,dicit quod iſta vtilitas eſt in genere,ne alias ne
gotia pupilli deſerantur,vt Inſti.de obli.que ex quaſi contrac.§.
j. ¶ Sed contra hoc opponitur,ſi expenſe ſunt neceſſarie,ergo de
bent repeti,etiam ſi pupillus nō eſt locupletior,vt ff.de ſol.l.in pu
pillo.⁊ de mino.l.verum.§.item non reſtituetur.Sol.Dicunt qui-
dam,quod hic expēſe eſſent neceſſarie ex parte impendentis, q2
erat curator minoris.Diuinare eſt.Preterea,curator non ſuffice-
ret ad adeundam hereditatem,vt l.cum in vna.§.j.ff.de app.⁊ hec
lex videtur.quod loquatur pupillo in locupletato,⁊ qui aliorū he
reditatē agnouerat.Unde alij dicunt,q9 iſta eſt veritas,q9 hic di
citur,vrgente neceſſitate.expone.i.vtilitate.⁊ ita tenēt omnes doc.
¶ Opp.ſecundo,q9 non requiratur quod ſit locupletior,ſed ſuffi
ciat ab initio vtiliter geſtum,vt l.ſed an vltro.§.j.ff.eo.So.Specia
le eſt hic in minore, in quo requiritur quod ſit locupletior. Uenio
ad ſi.⁊ videtur quod iſte expenſe facte in petendis tutoribus , non
repetuntur,vt ſ.l.proxi.ſoluit gl.hoc fecit animo repetēdi,vt hic ſ.
fecit affectione materna,ſeu domeſtica.facit ff.e.l.is qui. Sed quid
in dubio. ¶ Pro huius declaratione debetis aduertere,nā ſi qui-
1 dem hanc legem † intelligamus in matre,oportet nos dicere,quod
expenſe facte in petendis tutoribus poſſunt fieri diuerſimode.
Quandoqz non expendit in ipſum pupillum, tunc quidam Mo-
derni dicunt,quod haberet locum materia que eſt in l.alimenta.j.
eo.ſtatim ibi videbitis. Quandoque ſiunt expenſe in ipſa matre,⁊
tūc iſte expenſe nullo modo repetantur.etiam ſi fuerit proteſtata,
q2 cū iſta cura iniungat matri,vt l.ij.§.ſi mater.ff.ad Tertul.⁊ l.di-
uus.ff.qui pet.tut.debet hoc facere ſuo ſumptu,vt l.ſuo victu.ff.de
ope.lib.Quandoque fiunt expenſe, in iudicio,in notarijs ⁊ alijs ſi-
milibus,⁊ in hoc videtur aliqualis opi.nam quidam dicunt, quod
iſte expenſe ſimpliciter pertinent ad matrē. Alij dicunt,quod poſ-
ſunt repeti à pupillo.per hanc legem.⁊ hoc mihi placet.licet enim
mater habeat neceſſe facere neceſſitate cauſatiua, non tamen ſibi
2 iniungit niſi ſola cura,nō expēſe. Simile † videas in vſufructuario,
cui iniungitur cura reficiende domus,non autem expenſa magna,
vt l.inter fructuarium.ff.de damni.infect.⁊ l.damni.§.ei cuius.eo.ti.
Simile in herede, qui licet neceſſario habeat facere inuentarium,
tamen expenſe computantur de hereditate,vt l.ſcimus.§.in com-
putatione.de iure deli. Pro hoc facit,quia mater excuſatur,ſi non
petierit tutores filijs ſuis egentibus,⁊ pauperib.vt l.ij.§.ſi mater,
verſi.quod ſi penitus.ad Tertul. Unde dico,quod huius generis
expenſe poſſunt repeti a matre,ſecundum diſtinctionem quam di-
cam in alijs expenſis circa alimenta pupilli,vt l.alimenta.j.eod.⁊
hoc modo debetis intelligere quod dixi ſ.l.prox.Etiam poſſumus
hāc intelligere in extranea, ⁊ tunc ſi quidē fuerit proteſtata, quod
faciebat animo repetendi,nō eſt dubium,vt l.Neſennius.ff.de neg.
geſt.Si vero non fuerit proteſtata, tunc ex qualitate perſone pre-
ſumeretur an fecerit amicitia paterna vel domeſtica, an vero ani-
3 mo repetendi. ¶ Quid enim ſi aliquis † procurator conſueuit vi-
uere de ſalarijs,que percipit ex curijs,ſi hoc fecit.certe preſumitur
feciſſe animo repetēdi.arg.l.excepto.j.loc.⁊ quod ibi no.ſed ſi alias
4 eſſet † quidam amicus patris pupilli, non alias conſuetus eſſe in
curijs, certe preſumeretur feciſſe affectione paterna,vt ſ.l.proxi.⁊
5 l.is qui amicitia.ff.eod. ¶ Quero quid ſi iſte, † qui litigauit in pe-
tendis tutoribus,ſuccubuit,an expenſas factas repetet, quas re-
peteret ſi obtinuiſſet? Uidetur quod non, quia non geſſit vtiliter,
ſicut dicimus in defenſore,vt l.iam tamen.§.in hac.iud.ſol.⁊ not.j.
man.l.etiam.Inn.tamen circa hoc videtur aliter dicere.de ele.c.vt
preterite.licet ibi loquatur in alia materia.ſ.in eo qui petit confir-
a mari abbatem,vel epiſcopū. ¶ Ultimo vide hic tex.[a] huius.l.in ſi,
qui text.videtur mirabilis, cum cauſa erat inter iſtum gerentē ne-
gotia,⁊ pupillum,tamen innuitur quod iſta matertera,que eſt ex-
tranea,admittatur ad allegādum,⁊ ad probandū totum ſuum fa-
ctum in fauorē pupilli,ex eo quod dicit ſe facere paratā. Aduerte,
6 † ego bene reperio,quod in fauorē ſui bene admittatur tertius ad
excipiendum.⁊ etiam ad probandū.l.ſi ſuſpecta.ff.de inoffic.teſt.⁊
videbitis in aut.nunc ſi heres.j.de litig.⁊ l.Titia.ff.ſol.matr.⁊ l.ita
tamen.§.quoties.ad Trebel.ſed quod in fauorē litigantis admit-
tatur tertius, non reperio,⁊ maxime mulier. Poſſumus dicere ꝙ
ſpeciale eſt hic fauore minoris, vt quilibet admittatur ad propo-
nendum,⁊ probandum exceptiones pro pupillo,etiam ſi fuerit fe-
mina. Uel dicamus quod ſicut quilibet eſt idoneus defenſor alte-
rius ſine mandato ſuper tota cauſa,ita poteſt eſſe idoneus defen-
ſor ſuper vno articulo. In eo autem ꝙ hic loquitur de matertera,
⁊ ſic de femina,ſpeciale eſt fauore pupilli.quod nota, ⁊ tene menti.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Uide hic tex.Et eſt communis intellectus ſecundum
Alexan.in l.diuortio.verſic.iuxta hoc.ff.ſolut.matrim.vide Bart.
conſil.xv.volu.j. Alexand.in l.ille a quo.§.ſi de teſtamento.ff.ad
Trebel.⁊ Iaſon.in l. videamus.ff.de in lit.iur.

ALIA LECTURA.

Contra impuberes.

Hec actio da-
tur in pupil-
lum quatenus eſt locupletior, niſi alius eſſet gratis fa-
cturus.h.d. ¶ Opp.ad prin.ſi eſt locupletior ad nego-
tia pupilli recurratur de neceſſitate rationis.Sol.vt in gl.j. ¶ Itē
querit gl.quo tempore debet eſſe locupletior,vt teneatur? Dic vt
in gloſſ.ij. ¶ Quero.de quo loquatur hec lex,qui fecit expenſas in
petendis tutoribus. Reſpond.quod poteſt intelligi,quod loqua-
tur de matre,⁊ tunc aduerte, in petēdis tutoribus fiunt multe ex-
penſe. Primo,in perſona ipſius pupilli,tunc iure poteſt petere.ſe-
cundum diſtinctionē quam videbitis in l.alimenta.j.eo. Secundo
in perſona ipſius matris , ⁊ tunc illud mater non poteſt repetere,
vt dictum eſt ſ.l.proxim.ergo debet facere de ſuo,vt l.ſuo victu.de
ope.lib.Quedam expēſe fiunt in notarijs,⁊ ſcripturis,⁊ ſimilibus,
⁊ iſtas expenſas puto matrem poſſe repetere,ſecūdum diſtinctio-
nem formatā.ſ.l.proxim.⁊ d.l.alimenta.nam matri iniungitur cura
petendi tutorem, non autem iniunguntur expenſe. Simile in fru-
ctuario,cui iniungitur cura reficiendi domum, non tamen magna
expenſa. Simile in herede, qui debet facere inuentarium, non ta-
men ſuis expenſis,vt l.ſcimus.§.in computatione.j.de iure delib.⁊
appareat ex eo quia lex excuſat matrem, propter paupertatem
ipſius filij. Si enim totum deberet facere mater ſuis expenſis, ad
quid attenderetur paupertas ipſius filij,vt l.ij.ad Tertul.§.ſi ma-
ter.verſic.quod ſi penitus. ¶ Quero.quid ſi mater petijt quēdam
in tutorem,⁊ ſuccubuit,an tūc repetet expenſas litis. Puto quod
non quia non geſſit vtiliter,vt l.iam tamē.§.in hac.el ij.ff.iud.ſolui.
no.in l.etiam.j.man.In eo tamen qui petijt confirmari electionem
factam de prelato,vide Inn.de elec.c.preterite. Mirandum vide-
tur de tex.iſto,ex quo habes quod tertia perſona in cauſa,que eſt
inter te ⁊ me,admittitur ad probandum defenſionem meam.quod
eſt mirabile , tamen reperio hoc quod tertia perſona quandoque
admittitur ad ſui vtilitatem,vt in authen.nunc ſi heres.j.de litig.
⁊ l.ſi ſuſpecta.in princ.ff.de inoffic.teſtamen.⁊ l.Titia.j.ſolu.matr.
⁊ l.ita tamen.§.quoties.ad Trebel. ¶ Sed quod admittatur ad
vtilitatem alterius litigantis, hoc neſcio niſi hic, ⁊ forte eſt hic,q2
ſicut quilibet poteſt venire ad defenſionem alterius plenariam,⁊
ita ſuper vno capitulo tantum,vt hic vides. Mirandum eſt tamē
hic, quoniam eſt mulier iſta,⁊ ſic nō videtur admitti,vt l.alienam.
ſ.de procur.Sed reſpōdeo quod hoc ſit ſpecialiter fauore pupilli.
Uel aliter , quod vbicunque defenſio erat facto mulieris,mulier
ipſa admittitur.Ita loquitur hic.Facit j.de queſtio.l.interrogari.
ff.de edi.edic.l.quero.de prob.l.cum probatio. ¶ Ultimo nota fi-
nem iſtum, multoties occurrit, quod ſi ſunt quidam tutores , qui
omnes fructus expendunt,dicentes ſe expendere circa pupillum
quod tunc ſi quis conſanguineus vult quod ille expenſe non poſ-
ſint pupillo imputari,preſtetur tutori quod ipſe eſt facturus illas
expenſas gratis,⁊ tunc ille expenſe non poterūt dicto pupillo im-
putari,⁊ ſemper intelligas quod ſit perſona,apud quam pupillus
poſſet educari tute,⁊ ſecure,alias dicta preſtatio poſſet annulari.

LEX III.

Si que pro fratre.

Quod coheres expendit
pro coherede, venit in a-
ctione negotiorum geſtorum, niſi ſit factum ex neceſſitate
commu-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

communionis, quia tunc venit in actione fami. erciſc. h. d. ¶ Nota quod actio negotiorum geſtorum habet locum, quãdo geritur ex volũtate, ſecus ſi aliqua neceſſitate, vt habes in l. heredes. §. an ea. ⁊ §. idem iuris. l. j. ff. fami. erciſc. ⁊ in l. ſi communes. ff. eo. ¶ Ex iſta. l.
1 nota caſum, quod ſi vni debitori ſucceſſerunt plures, quilibet liberatur a perſõnali obligatione, ſoluendo partem ſuam, quod apparet, q2 ſi cogeretur ſoluere totum, non venit in actione negotiorum geſtorum. Iſtud probatur expreſſum in l. ſi teſtamento. §. ij. ff. de fideiuſ. ¶ Contra hoc opp. defunctus non liberaretur ſoluẽdo partem, vt l. tuto. §. Lucius. ff. de vſur. ergo ex perſona heredis non debet variari conditio obligationis, vt l. ij. §. ex his. de verb. obl. Sol. Non debet variari quantum ad rem, vt liberentur heredes ſolutione alterius rei, quoniam defunctus nõ liberaretur, vt ibi. ſed quantum ad modum ſoluendi, bene variatur, vt hic. De hoc habes in l. legatarius. in princip. de leg. j. ⁊ d. l. ij. §. ex his. ¶ Venio ad ver. ſine pignore dicitur hic eãdem actionẽ. ff. fam. erciſ. l. heredes. §. ſi vnus. Sol. vera eſt, expone hic eandem ſcilicet in genere, non in ſpecie, ⁊ ſic nota quod eſt reperire actionem in genere, licet quidam Vltramont. dixerunt contrarium. Dixi in l. iij. in fi. ff. de acqui. poſſ. vbi eſt gloſ. ſuper verbo genus. ⁊ in l. ſi ſeruus communis Meuij. §. fin. ff.
a de ſtip. ſeruo. [a] nota hanc legem, ⁊c.

ADDITIO.

a POMA. ¶ Stipul. ſeruor. Similis eſt ad hoc glo. ſolitaria. in l. ſi. ff. de magiſt. conue.

ALIA LECTVRA.

SIue Pro fratre. Quod coheres ſoluit pro coherede abſq; neceſſitate, repetit actione negotiorum geſtorum, alias famil. erciſc. h. d. ¶ Ad euidentiam huius legis eſt ſciendum, ⁊ notatur ex princ. quod ſi ſint plures coheredes, quilibet ſoluendo partem ſuam liberatur, licet defunctus non liberaretur ſolutione partis, ſic videtur quod ex perſona heredis mutetur conditio obligationis. quod dic plene de verbo. obliga. l. ij. §. ex his. ¶ Ad ſecundam partẽ oppo. de l. ſi communes. ff. eod. ⁊ l. heredes §. ſi vnus. ff. famil. erciſ. Sol. expone, eandem actionem ſcilicet in genere, ⁊ ſic eſt dare actionem in genere, licet Vltramon. cõtra. Simile no. in l. ſi ſeruus communis Meuij. §. ſi. ff. de ſtipu. ſer. vt dixi plene.

LEX IIII.

TVi pupille. Mandatum geſtoris, non impedit hanc actionem oriri inter dominum ⁊ gerentem. h. d. ¶ Nota hanc legem, q2 licet geram negotia pupilli ex mãdato tutoris, eſt neceſſe ꝙ gerã negotia pupilli contemplatione pupilli, vt actio negotiorum geſtor. ſit inter pupillum ⁊ me. De hoc optime in l. ſi mandatum. j. eo. ⁊ ibi dicã quod facit pro formatione libelli, vtrũ ſit neceſſe opponere in libello, ꝙ geſſeris eius contemplatione, ⁊ hoc probare. quod nota, ⁊c.

ALIA LECTVRA.

TVi pupille. Mandatum tutoris non impedit hanc actionem dari pupillo. h. d. ¶ Oppo. quod debeat dari actio mandati. Sol. Hic mandauit tutor, non pupillus, ⁊ intelligas quod tutor mandauit negotia gerenda tãquam ſua, hoc eſt pertinentia ad ipſum tutorẽ cura, ⁊ ſolicitudine ſi eum feciſſet procuratorem cõſentire pupillo, ſecundam formam l. neque. ſ. de procu. habetur actio mandati.

LEX V.

OFficio. Quod quis facit ex neceſſitate obſequij debiti, in hac actione negotiorum geſtorum non venit. hoc dicit lex iſta.

LEX VI.

CVratorem Si officium iniunctum non arctat gerentem, pro geſtis cõpetit actio negotiorum geſtorum. h. d. ¶ Oppo. de l. de creationibus. ſ. de epiſco. audi. Sol. adulto curator in teſtamento non poteſt dari, vt hic, ſed furioſo bene poteſt dari, vt l. contraria.

LEX VII.

SI ab eo. Pro ea parte, pro qua debitor creditori ſuccedit extinguitur actio, pro reliquis firma remanet, ⁊c.

LEX VIII.

ADuerſus. Actio negotiorum geſtorum nõ tollitur preſcriptione longi temporis. hoc dicit, ⁊c.

LEX IX.

1 Ratihabitio, quando mandato equiparetur.
2 Actio negotiorum geſtorum vnde oriatur.

a **SI Pecuniam.** [a] In hac l. tractamus aliam materiam, de negotijs geſtis. In negotio quod eſt noſtrum ratihabitione, hec actio oritur ratihabitione ſecuta. h. d. ¶ Opp. ⁊ videtur ꝙ ratihabitio nihil operetur, vt l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego. ff. eo. Sol. hic exigitur nomine meo, merito poteſt haberi ratum, alias ſecus, vt in cõtrario, niſi in ſubſidium, vt l. mater. j. de rei vend. ⁊ ibi videbitis. ¶ Op. quod actio tertij non preiudicet creditori, vt l. ſi Stichum. in fi. de noua. Sol. nõ preiudicat, niſi precedat mandatum, vel ſequatur ratiha-
1 bitio. ¶ Item opp. † ratihabitio mandato comparatur, vt l. ſemper qui non prohibet. ff. de reg. iu. ⁊ in c. ratihabitionem. de reg. iu. li. vj. ⁊ l. ſi. j. ad Mace. ergo debet oriri actio mandati, non negotiorum geſtorum. gl. ponit hic plures ſo. quarum tres poſſunt eſſe vere. Et ideo dicas ſic. Quandoque ratum habetur negotium geſtum pro preſente, ⁊ tunc ratihabitio comparatur mandato, ⁊ oritur actio mandati, vt l. qui patitur. l. ſi remunerãdi. §. ſi paſſus. ff. mãd. Quandoque habetur ratum negotium geſtũ pro abſente, tunc ſi quidem mandatum preceſſit, licet non fuerit acceptatum a mandatario, tunc tamen ſi poſtea quis gerat, ſecuta ratihabitione oritur actio mandati, vt d. l. ſemper. ⁊ hic in d. ij. ſolu. Si vero nullum mandatum preceſſit, tunc oritur actio negotiorum. geſtorum vt hic in tex. ⁊ l. ſi pupilli. §. item queritur ff. eo. Nec obſtant regule contrarie, q2 ratihabitio comparatur mandato, non tamen quo ad omnia. Ita hic gl. ſentit. Tangitur per Dy. in c. ratihabitionem. de reg. iur. lib. vj. ¶ Pro declaratione huius l. ſunt videnda duo, que hic tangun-
2 tur in glo. Primo, vnde oriatur † actio negotiorum geſtorum, Secundo, eſt videndum quando oriatur. Gloſ. noſtre videntur dicere quod ex tribus generibus negotiorum ſcilicet quando negotium eſt noſtrum re ipſa, ipſo geſtu, cura, ⁊ ſolicitudine oritur ex ipſa geſtione actio, ſed quando negotium eſt noſtrum ratihabitione, tunc oritur actio ex ratihabitione. Ita videtur velle gl. hec ibi. itẽ quarto. Et ita videtur gl. in l. ſi pupillus. §. item queritur. ff. eod. Dyn. in dictis primis tribus generibus videtur dicere quod oritur ex negotiorum geſtione ⁊ ratihabitione tacita. vel expreſſa, vt l. Pomponius ſcribit. ff. eo. In negotio, quod eſt noſtrum ratihabitione, concordat cũ gl. Breuiter in dictis primis generibus oritur actio ex ipſa geſtione, ſeu ex ipſo negotio geſto, ⁊ pro eodẽ accipio. Nec eſt verum quod dicit Dyn. quod requiratur ratihabitio tacita, vel expreſſa. Nam furioſus non poteſt habere ratum tacite, vel expreſſe, vt l. qui ad certum. ff. loca. ⁊ l. certe. ff. de preca. ⁊ tamen ſi quis gerat negotia furioſi, oritur ſibi, ⁊ contra eum actio negotiorum geſt. vt l. iij. §. ⁊ ſi furioſi. ff. eo. ¶ In quarto genere quando originaliter negotium eſt noſtrum ratihabitione, fuit opin. gl. in d. l. ſi pupilli. §.
b item queritur. Vltramon. [b] tenent opin. contra glo. noſtram, quod oritur ex neg. geſt. non ex ratihabitione, ſicut dicimus in ſimili, in l. ex placito. j. de rer. permu. Iac. Butr. tenebat eandem opin. etiam contra gl. ⁊ bene iudicio meo, per text. in l. ſi pupil. §. item queritur. ff. eo. vbi dicit tex. ratihabitio, inquit, negotium noſtrum faciat. Aduerte ergo, quod ratihabitio diſponit ſuper ipſo negotio, ⁊ negotium quod alias nõ erat noſtrum, per ratihabitionem efficitur noſtrum, non autem diſponit ſuper actione naſcenda ex geſtione ſeu neg. geſt. Ex ipſo ergo negotio, quemadmodum eſt meum per ratihabitionem oritur actio, non ex ratihabitione, alias proprius diceretur actio ratihabitionis quam actio neg. geſt. quod nunquam eſt repertum. ⁊ licet iſtud ſit de apicibus iuris, tamen eſſet vtile ad practicam. Vos ſcitis, quod quis poteſt conueniri in loco contractus, vel quaſi contractus, modo ego geſſi negotium tuum in ciuitate iſta, tu habuiſti ratum in ciuitate Florentie, ſi actio oritur ex negotiorum geſtione apparet quod quaſi contractus eſt celebratus hic, ⁊ hic poteſt conueniri. Si ex ratihabitione oritur, tunc poſſit agi in ciuitate Florentie, vbi quaſi ille contractus eſt celebratus
3 ex ratihabitione ibi ſecuta. ¶ Vidimus vnde oritur, quero † quando oritur iſta actio negotiorum geſtorum? Breuiter in tribus primis generibus negotiorum, oritur actio ſtatim cum geritur. Ita not. in l. nam ⁊ Seruius. ff. eo. ⁊ bene. In negotio geſto quod eſt noſtrum ratihabitione oritur demum ratihabitione ſecuta, licet oriatur ex negotio ante geſto, vt hic, ⁊ d. l. ſi pupilli. §. item queritur. ff. eod. Nec ob. l. diſpenſatorem. in fi. ff. de ſolu. vt ibi dixi. Licet autem hoc ſit verum in actione negotiorum geſtor. vt oriatur actio illa, tunc cum geritur, tamen hoc non eſt verum, quando negotium geritur ex officio tutele, vel ex officio ſocietatis, quia tunc oritur demum finita tutela, vel ſocietate, vt glo. dicit hic, ⁊ bene, vt l. ſi tutor. ff. de tute. ⁊ rat. diſtra. ⁊c.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Si pecuniam. Et ſalua text. qui dicit, pecuniam tuam. non eſt neceſſe exponi tibi debitam, quia poteſt intelligi quod pecunia erat depoſita, vel cõmodata, ⁊ ſtat proprie, quia dominiũ nõ tranſit. An autẽ iſto modo poterit pecunia cõmodari, eſt tex. in l. iij. §. fi. cum l. ſeq. ff. com. eſt enim differentia inter ſuum, ⁊ debitum, vt no. gl. ſuper verbo, an debitum in cle. auditor. de reſcri.

b IO. FR. RV. ¶ Vltramont. ADDE Cyn. hic ⁊ Bar. in d. §. item queritur. vbi idem tenet.

LEX X.

SI ſeruum. Quod expenditur in curando ſeruum vtilẽ, a domino hac actione repetatur,

h.d. ¶ Querit gl. quid ſi iſte ſeruus erat inutilis. Dic vt in gloſ. ꝛc.

1 LEX XI.
☞ Mater quando poſſit alimenta facta filio repetere.

a **Alimenta.** [a] Quod mater expendit circa perſo-
nam filij, in dubio non videtur facere
animo repetendi, ſecus in eo quod expendit circa res. h.d.
Et habet hec lex duas partes, vt patet ex litera. Habetis duas gl.
Una ponit materiam, alia ponit vnum dubium. ¶ Oppon. ad
prin. de l. neſennius. ff. eo Sol. ibi mater fuit proteſtata, quod facie-
bat animo repetendi, hic non. ¶ Oppo. ſecundo. j. de pat. po. l. nec
filium. Sol. Ibi loquitur de expēſis, quas mater tenebatur facere
de neceſſitate preciſa, quia erat infans, vel femina intra triennium,
1 vnde mater debebat euȝ lactare, ꝛc. Ideo pro declaratione † huius
l. debetis ſcire quod quandoque mater expendit circa perſonā filij
de neceſſitate preciſa, vt quia filius eſt intra triennium, vel quia fi-
lius non habet alias vnde viuat, vel quia matrimonium eſt ſolutum
diuortio eius culpa, ꝛ onus filiorum ſpectat ad matrem, vt l. nec fi-
lium. j. de pat. pot. ꝛ l. ſi quis a liberis. §. ſiue parēs. ff. de lib. agn. ꝛ j.
diuor. fac. apud quem libe. edu. l. j. ꝛ auth. ibi poſita. Iſto caſu mater
non habet repetitionem, etiam ſi fuerit proteſtata ꝙ faceret ani-
mo repetendi, vt gl. tua hic dicit, ꝛ bene. Quandoque expendit de
neceſſitate cauſatiua, vt in petendo tutores, ꝛ tunc nō admittitur,
ſicut dixi ſ. eo. l. j. ꝛ ij. Quandoque expendit ex volūtate, ꝛ tunc aut
onus alimentandi filium ſpectabat ad alium, vt puta ad patrem, ꝛ
b tunc mulier poterit repetere ab ipſo patre, vt l. neſennius. [b] ff. eo. ibi
pone patrē peregre obijſſe. ꝛ l. ſi quis a liberis. §. ſi mater. ff. de libe.
agna. ꝛc. Ab ipſo vero filio nō poterit repetere, etiam ſi fuerit pro-
teſtata, quia alius erat facturus, vt ſ. eod. l. ij. Et iſtud tenet etiam
hic gl. quam vide, ꝛ poſtea faciam te notare, ꝛ nota ibi, ꝛ hoc etiam
2 ſi fuerit proteſtata. Ex quo nota ꝙ † iſta proteſtatio declaratoria
voluntatis nullum habet effectum in his que ex voluntate noſtra
non dependent, ſed ſunt deciſa, ꝛ determinata per legem. Quādo-
que onus alimentandi ſpectat ad ipſum filium, tunc ſi quidem ma-
ter gerebat alia negotia filij, in dubio videtur expendiſſe de bonis
filij, vt l. Neſennius. ff. eod. Si negotia filij non gerebat, in dubio vi-
detur facere animo non repetendi, vt hic in princ. niſi fuerit prote-
ſtata, vt d. l. neſennius. ita debes intelligere hāc materiam. Et iſtud
idem quod dico de matre, habet locum in auia. Ita dicit gl. in l. ne-
ſennius. ff. eo. ¶ Uenio ad ſecundam partem, hic dicitur, repeten-
di animo feciſſe oſtenderis. Quero, quando hoc oſtendetur. Gloſſ.
dicit, ꝛ bene, eo ipſo quod non probatur contrarium, preſumitur
feciſſe animo repetendi in expenſis, que ſunt facta circa res, ꝛc.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Alimenta. Quando patronus, vel frater pre-
ſtat alimenta ſorori diuiti, poterit repetere, vel imputare, vide do.
Petr. in conſil. ccxviij.

b POMA. ¶ L. neſennius. Hoc declara vt per Are. conſ. cl. in ſimi-
li. Alex. conſ. xcix. vol. ij. vbi ponit, an expenſe pro aliquo redimen-
do, maxime a fratre, poſſint repeti, ꝛ vide etiam Bal. cōſ. l. in v. par.

LEX XII.

Si filius. Si ſoluit filius pro patre animo re-
petendi, poteſt repetere hoc dicit.
¶ Quero, quid in dubio, vtrum preſumatur facere
animo donandi, vel animo repetendi. Ioan. hic dicit
quod animo donandi in dubio. Uide gl. ſed mihi vi-
detur quod hec lex dicat contrarium, quod in dubio
non preſumatur animo donandi. Nam primo dicit, quod ita de-
mum non repetit, ſi habuit animum donādi. Secundo dicit, quod
ſi ſoluit pro patre gerendo negotiū ſimpliciter, nec apparet vtrum
animo donandi, vel non donandi, quod poteſt repetere, quia pre-
ſumitur feciſſe animo repetendi. Et vide text. qui manifeſte hoc
dicit, hoc etiam probatur ſ. l. proxi. in ſimili, nam non preſumitur
expendiſſe animo donandi niſi in his que fiunt circa perſonam, vt
ſ. proxi. vidiſtis. Hoc autem eſſet clarum, ſi poneremus filium geſ-
ſiſſe ex neceſſitate, puta quia pro patre fideiuſſerat, vel eius fideiuſ
ſores ſuſceperat, quia tunc non videtur ſoluere animo donandi, vt
ff. famil. erciſcun. l. heredes. §. ſi filiuſfa. ꝛ l. ſi dubitetur. §. filius. ff. de
fideiuſſor. ¶ Quero, de quo ſoluit hic filius pro patre? Certe intel
ligas de peculio profectitio, non eſt locus diſtinctioni huius l. quia
cum illud pertineat ad patrem, ꝛ etiam ad coheredes, non poſſet
repeti, vt j. fami. erciſcund. l. certum. ſi loquimur de peculio aduen-
titio, poteſt hec lex procedere ſecundum iura hodierna, vt poſſit
filius repetere a coheredib. vel etiam ab ipſo patre, in caſibus, in
quibus ſibi non queritur vſuſfructus. Si ponis quod ſoluit de pe
culio caſtrenſi, vel quaſi, procedat ſine ſcrupulo, quia in eo habe-
tur vt paterfamilias, vt l. ij. ff. ad Maced. ꝛc.

LEX XIII.

a **Quod** In vxorem [a]. Expenſe in curando vxorem facte
non repetuntur, ſecus in expenſis funeris eiuſ-
dem hoc dicit. ¶ Quero, quid ſi vir fuerit proteſtatus ꝙ
illas expenſas faciebat animo repetēdi, vtrum poſſit repetere? Ui-
detur quod ſic, vt l. neſennius. ff. eod. Et pro huius queſtionis de-
claratione, habemus videre vtrum maritus teneatur de neceſſita-
1 te expendere in vxorem egram † vel, non quia ſi tenetur, licet prote-
ſtaretur, non repeteret, vt habuiſtis no. ſ. eo. l. alimenta. Debes er-
go ſcire, quod quandoque eſt talis infirmitas, per quam vxor non
prohibetur eſſe in obſequio viri, tunc ſine dubio debet eam alere, ꝛ
ꝛ curare. arg. l. in rebus. §. poſſunt. ff. commu. de ope. lib. l. ſicut. con-
iuncta l. verbo, victus. de verb. ſig. ꝛ tūc proteſtatio nihil operatur.
Quandoque mulier propter infirmitatem prohibetur eſſe in ſerui-
b tio viri, abſque ſua culpa, [b] tunc ſiquidem eſt dotata vir debet face-
re expenſas in curando eam, ſecundum quantitatem dotis, vt l. ſi
cum dotem. §. ſin autem. ff. ſol. mat. Et quantum ad illud nihil ope-
raretur proteſtatio in contrarium. In eo vero ꝙ excedetur quan-
titas dotis, dic vt dicam j. quando nō erat dotata. Si vero mulier
non erat dotata ſi quidem habebat aliunde vnde poſſet curari, vel
ſupererat pater, qui ad hoc tenetur, tunc maritus non tenetur in
eam expendere, ꝛ tunc habet locum lex iſta, quod expenſa ſimpli-
citer facta videtur facta affectione maritali, ſed ſi eſſet proteſtatus,
poſſet repetere, argu. l. Neſennius. ff. eod. ꝛ l. quod ſi nulla. ff. de reli.
Si vero nullus alius erat ad quem ſpectaret, nec ipſa aliunde ha-
bebat, tunc maritus ipſe neceſſe habet facere, vt dict. l. quod ſi nul-
la. ꝛ j. vnde vir ꝛ vxor. authen. preterea. ꝛ tunc proteſtatio nil ope-
raretur. alias autem quando vir teneatur alere vxorem, tangit
Dyn. in dict. §. ſin autem in ſeniſſimo. ꝛ Cyn. hic.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Quod in vxorem. Iſtud procedit ſolum in expenſa
facta pro vxore infirma, ſecus pro ſana. vide Alexand. in l. inſula. §.
vſura. ff. ſolut. matr.

b ¶ Sua culpa. Adde late de hoc per Ro. conſi. dvij. Abba. conſil.
lxxxv. ꝛ que poſui in l. diuortio. §. ſi vir. ff. ſol. mat.

LEX XIIII.

1 ☞ Actio negotiorum geſtorum, vt competat mulieri, vel contra
eam, quid requiratur.
2 Libellus in actione negotiorum geſtorum, quid continere debeat.

Si mandatum. Mandatum mariti nō im-
pedit hanc actionem dari
inter gerentem ꝛ mulierem. h.d. Primo expediam ſecun-
dam gl. poſtea reuertar ad primam. ¶ Opp. niſi interuenerit man
datum non habet locum hec actio. Inſtitut. de oblig. que ex quaſi
contractu. §. j. Sol. Hic non interuenit mandatum inter gerentem,
ꝛ vxorem, ſed inter maritum ꝛ gerentem. ¶ Item opponitur de l.
ſi mandauero. §. ſi curator. ff. mandati. Gl. ſoluit optime. Dic vt in
1 gl. ¶ Uenio ad gl. primam, † quero vtrum ad hoc vt actio negotio
rum geſtorum competat mulieri, vel contra eam, ſit neceſſe vt eius
contemplatione ſit geſtum, Ioan. dicit quod ſic. Gl. videtur con-
tra. ꝛ vide gl. j. ꝛ iſta opi. Ioan. eſt contra hanc legem de directo in
principio, vbi dicit, ſi mandatum ſolius mariti ſequitur ergo appa
ret quod non fuit cōtemplatione vxoris, ſed ſolum contemplatio-
ne viri mandātis. ¶ Et ideo pro declaratione huius paſſus debe-
tis ſcire quod quandoque quis gerit negotia alterius, ꝛ non ha-
bet animum obligandi aliquem, quia forte putat negotium eſſe
ſuum, vel pro ſe factum, tunc iſta actio nō oritur, ſed habet locū re
tentio, vt l. ſi in area. de condictione indebiti. Fallit in poſſeſſore he
reditatis, vt l. ſi pene. § primo. ꝛ l. repetitio. de condictione indebit.
¶ Quandoque habet animum obligandi alium, tunc ſi quidem
ille eſt dominus, ad quem ſpectat principaliter negotium, non eſt
dubium quod habet locum hec actio, vt in toto tit. iſto hic, ꝛ ff. eo.
Si vero non eſt dominus, ſi quidem ad eum pertinebat negotium,
quod geritur cura vel ſolicitudine ſolū, hoc nō impedit quin actio
negotiorum geſtorum oriatur contra verum dominum licet eius
contemplatione non ſit geſtum, vt ſ. eod. l. qui pupille. ꝛ l. ſi pupilli.
in princip. ff. eo. Si vero ad eum cuius contemplatione gerebatur,
non pertinebat cura, ꝛ ſolicitudine, tunc ſi quidem ad eum poterat
quoquo modo pertinere, actio negotio. geſtor. non dabitur contra
verum dominum vt l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego. ff. eo. niſi negotium fue-
rit geſtum nomine ſerui vel filij, qui habebant peculium, vnde ad
eos pertinebat, ꝛ poterāt obligari ſaltem naturaliter. Si vero nul-
lo modo pertinebat ad eum cuius contemplatione geritur, ꝛ tunc
oritur iſta actio contra verum dominum, cuius contemplatione
non eſt geſtum, vt l. item ſi cum putaui. §. ſi. ff. eo. ꝛ hoc modo debe
2 intelligi hec materia. Ex predictis † habes videre, vtrum ſit neceſ-
ſe in libello, vel in articulo poni, vtrum negotium fuerit geſtum
contemplatione eius, contra quem agitur, vel vtrum ille contra
quē agitur, geſſerit contēplatione agentis. ¶ Sed quero in caſib'
in quibus hoc debet probari quod alterius contemplatione ſit ge
ſtum, qualiter hoc probabitur. Reſpondeo ſufficit quod gerens
ſciat negotium ad eum pertinere, quia in dubio videtur gerere
eius contemplatione, vt l. ex maleficijs. §. j. ff. de actio. ꝛ obligatio.
Inſtit. de obligationi. que ex quaſi contractu. §. primo. ¶ Quero,
ꝛ redeo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

credeo ad glo.vlti.hic poſitam vtrum inter maritum,⁊ vxorem in
caſu huius legis habeat locum actio negotiorum geſtorum: Cer
te ſic,nam maritus videtur geſſiſſe per alium,vt l.nam ⁊ Seruius,
§.fina.ff.eod.⁊c.

LEX XV.

a Si paterno.[a]Expenſe facte circa perſonā pri/
uigni,non repetuntur,niſi fuerint
facte animo repetendi.h.d. ¶ Quero quando quis de/
bet probare animo repetendi ſe feciſſe, q̄ eſt preſumptio contra
eum,qualiter hoc probabit: Dicūt quidam, quod probabitur ex
proteſtatione,vt l.Neſennius.ff.e.Poteſt etiam probari ⁊ alio mo
do,dicit gl.⁊ nihil plus dicit.quomodo erit alio modo: Certe pōt
intelligi directe,vt puta,q̄ quando expendebat,faciebat librū ra/
tionum,in quo continebatur,talis tenetur mihi in tantum ꝙ pro
eo expendi,vt d.l.neſennius.Poteſt etiam probari ex cōiecturis,
que ſumuntur ex qualitate perſone facientis , vt dixi in l.ij.§.eo/
dem. Item ex qualitate perſone eius , pro quo fit, vt diſtingua/
* mus,an illa erat in ſeruitio in domo vitrici,aut nō,que *diſtinctio
eſt valde notabilis,⁊ vide glo.quod tene menti. ¶ Ultimo quero,
in quibus ceſſat iſta actio negot.geſtorum. Gloſſ.hic enumerat.⁊
vide eam,⁊c.

ADDITIONES.

a ¶ Si paterno.Adde Lud.Roman.in conſi.cclij.pro his que hic
dicuntur.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Que diſtinctio.Et quidem cum fratre,
vel patruo qui dedit pecuniā pro doctoratu fratris , vel nepotis,
Uide Alexan.conſi.cxlij.in fin.vol.ij.

LEX XVI.

Si negotium.Expenſe facte pro rebus ſoro
ris, repetuntur hac actione,
vel mandati,ſi interceſſit.h.d. ¶ Querit hic glo.vtrum ſit
differentia inter rogare,⁊ mandare: Certe nulla eſt differentia, vt
l.j.§.fin.ff.man.⁊c.

LEX XVII.

1 ¶ Directa actio nego.geſtorum quare dicatur directa.
3 Actio quando dicatur directa reſpectu vtilis.
4 Interdictum vnde vi,licet loquatur in edibus,tamē habet etiam
locum in fundo.
7 Cedens quando poſſit ſolutionem recipere,⁊ debitorem liberare.
8 In actione nego.geſtor.contra heredes,quando venit dolus,⁊ la
ta culpa.
9 Heres geſtoris neceſſarij,vel voluntarij , quando teneatur in mi/
nus quam defunctus.
10 Heres geſtoris an teneatur de leui culpa ſuijpſius.

Curatoris.Contra heredes geſtoris ex neceſſi
tate datur hec actio vtilis , in qua
venit dolus,⁊ lata culpa,⁊ hoc officiū ad heredes nō trā
a ſit.h.d. ¶ Pro declaratione iſtius materie[a] primo habemus vide
re differentiam inter actionē vtilem,⁊ directam.Et ad hoc decla/
randū eſt facta j.⁊ ij.gl.huius l.Et gl.noſtra pro huius declaratio
ne primo vult videre,vt ſciamus quid eſt dictū,directa.Secundo,
1 vt ſciamus quid eſt dictum vtilis directa.†Dicit gl.dicitur diuer
ſis reſpectibus.Uno modo directa dicitur reſpectu cōtrarie,vt ẜ.
eo.l.ſi mandatum.Alio modo dicitur directa reſpectu vtilis,⁊ ita
2 aſſumitur hic.†Et primum qn̄ actiones diſtinguant̄ per actionem
directam,⁊ contrariā.Ponit hic gl.⁊ clarius in l.cōſenſu.de actio.
⁊ obli.tamen in aliquibus deficit.ideo dic,qđ quandoqȝ eſt aliqs
contractus,in quo non variatur nomen contractus , nec nomen
contrahentiū,vt in contractu ſocietatis,tūc ex vtraqȝ parte actio
eſt directa,nec diſtinguitur inter directā,⁊ contrariam,vt in ti.pro
ſocio.ff.⁊ C.⁊ Inſti.eod.Quandoqȝ variatur nomen contractus,⁊
contrahentiū,vt in emptione,⁊ vendit.locatione,⁊ conductione,⁊
hoc caſu non diſtinguit̄ actio per directam,⁊ contrariā,ſed cuili/
bet cōpetit ex nomine ſuo,vt mihi ex empto,tibi ex vēdito,⁊ mihi
ex locato,tibi ex conducto.Quandoqȝ variatur nomen contrahē
tium ſeu quaſi,non autē variatur nomē cōtractus,vel quaſi.Iſto
caſu quandoqȝ iſta variatio contingit,q̄ nomen deſcendit a no/
mine,vt mandans,⁊ mandatarius,deponens ⁊ depoſitarius,com
modans ⁊ commodatarius ⁊ his ſimiles,tūc variatur actio inter
actionem directam,⁊ contrariam.nam directa cōpetit ei, qui ha/
bet nomen primitiuum.Contra ei,qui habet nomen deriuatū , vt
ẜ.eo.l.ſi mandatum.⁊ in toto tit.ff.depo.ff.commod.ff.manda.⁊ C.
Quandoqȝ variatur nomen contrahentiū,vel quaſi, ⁊ nomen nō
deſcendit a nomine,⁊ non variat̄ nomen cōtractus vel quaſi,vt in
cōtractu pignoris vnus vocatur creditor,alter debitor,ſȝ ex vtra
que parte iſte contractus vocatur pignus. Idē in negotio geſto,
vnus vocatur gerēs,alter dominus,⁊ tamē ex vtraqȝ parte vnus
dicitur quaſi contractus.ſ.negotiorū geſtio,tamen iſta actio diui
ditur in actionē contrariam,⁊ directam,directa cōpetit ei,ad quē
res pertinet,contraria competit alteri,vt ff.de pig.ac.l.tutor.§.cō
trariam,⁊ per totum ti.C.⁊ ff.eo.⁊ iſtis caſibus,tam directa, quam
contraria dicitur directa reſpectu vtilis,de qua dicā ꝫ. ¶ Secun/
3 do eſt videndum,quando†dicitur directa reſpectu vtilis,⁊ hic ad/
uerte, Directa, ⁊ vtilis, dicitur diuerſimode. Uno modo dicitur
vtilis reſpectu directe, que alijs caſibus cōpetit, nō in illo de quo
loquimur.⁊ hoc proſequitur gl.noſtra hic. Alio modo dicitur vti/
lis reſpectu directe,que eodem caſu competit,⁊ iſtud gl.non proſe
quitur hic.Dico primo dicitur vtilis reſpectu directe,q̄ alio caſu
competit.Ponit glo.exemplum, quando vno caſu habent locum
verba,⁊ mens legis,tunc habet locum directa,quando in alio ca/
ſu,habet locum mens legis,⁊ non verba, tunc habet locum vtilis.
Probat gl.ff.eo.l.iij.in prin.⁊ §.ſed ſi quid.vbi edictum pretoris lo/
quitur de eo qui gerit negotia domini viuētis,vel negotia que fue/
rūt mortui.§.ſed ⁊ ſi quid pretor loquitur de eo qui gerit negotia,
que non ſunt viuentis,nec fuerunt mortui.vnde cum deficiant ver
ba,habet locum vtilis. ¶ Item poteſt poni exemplum , hoc edi/
ctum de neg.geſt.habet locum in eo qui gerit ſponte, in eo qui ge/
rit coacte,non habent locum verba,ſed mens, ideo habet locū vti
lis,vt hic,⁊ vide gl.in prin. ¶ Iſtud dictum gl.reprehenditur per
doc.nam vbicunque habet locum mens legis,tunc oritur directa,
4 licet verba deficiant. Uidiſtis expreſſum in l.j.ꝫ.vti poſſi.vbi † licet
interdictum loquatur de edibus,tamen habet locum in fundo di/
rectum.Probatur in l.non dubium.ẜ.de leg.eſt text.in l.nominis ⁊
rei.§.verbum.ff.de verb.ſign.⁊ in l.iij.in fi.⁊ l.ſeq ff.de legi.tuto.Di/
5 cendum † eſt ergo aliter ſecundum doct.Actio directa tunc habet
locum,quādo habent locū verba,⁊ mens legis, vel mens tantū, vt
dictis legibus.Actio vtilis habet locū, quando nō habent locum
verba,nec mens legis,ſed per Iuriſconſultū illa lex extēditur pro/
pter identitatem,vel ſimilitudinē rationis,vt l.pe.ff.ſi quadru.pau
pe.feciſ.dica.ita loquitur hic. Nam edictū de neg.geſt.loquitur de
gerente ſponte, nec ibi verba , nec mens pretoris , fuit de gerente
neceſſario,ſed per Iuriſconſultum ad ipſum extenditur,ideo tunc
habet locum vtilis.Ita debetis intelligere hanc materiā. ¶ Item
debetis ſcire,dicit gl.quod iſta variatio quandoqȝ conſiſtit in per/
ſona actoris.quandoque in perſona rei.In perſona actoris fit va/
riatio per nomina,vt directa,⁊ vtilis in perſona rei fit variatio per
aduerbia,vt directe,⁊ vtiliter.Ideo ſi aliquis gerit ſponte,ipſe ha/
bet actionem negotiorū geſt.directam,ſi gerit coacte,habet vtilem
ſi gerit negotia domini,vel mortui,habet directo directā,ſi neutrū
horum fuerit,habet vtiliter directā, dicit gl.in ſic poteſt eſſe quod
habet locū directa directo,⁊ directa vtiliter,vtilis directo, ⁊ vtilis
vtiliter.Et idem gl.dicit in rei vendicatione, ⁊ petitione heredita/
tis.Et idem not.ff.de rei vendicatione ſuper rub.doc. Ultramont.
contra,⁊ dicunt veritatem,iudicio meo. Iſta diſtinctio nominum,
⁊ aduerbiorum eſt diſtinctio magiſtralis, que lege non reperitur,
quinimo nec eſt bona diſtinctio. nam iſte diſtinctiones habent ſua
principia.vnum ex parte actoris aliud ex parte rei.Et ſi quod iſto
rum deficit, non poteſt dici directa, ſed dicitur vtilis. vnde falſum
eſt,quod dicamus directam vtiliter.poſito enim quod ego ſim do/
minus,ſi ex perſona conuenti nō poteſt habere locum vendicatio,
vel hereditatis petitio,vel iſta actio directa,dicetur tota actio vti
lis.Caſus eſt.ff.de noxa.l.electio.§.j. ¶ Secundo modo dixi.quod
6 dicebatur vtilis reſpectu†directe,que competit eodem caſu vt di/
recta competit cedenti,vtilis ceſſionario,eodem caſu,directa here
di,vtilis fideicommiſſario,vel directa procuratori, vtilis domino.
vt in l.in cauſe,in fin.ff. de procur. Et differunt iſte actiones vtiles
inter ſe, quia vtilis de qua loquor, ſi cedatur, nihil remanet apud
cedentem,q̄ ſolum illam vtilem habebat, vt ꝫ.de heredi.vel actio.
vendi.l.emptor.⁊ l.ex aiſe.⁊ ibi not.ad Trebel.⁊ eſt tex.in l.j.§.de il/
lo.eo.titu.Alia vero vtilis,de qua.ẜ.dixi.que dicitur reſpectu dire/
cte,que alio caſu competit,licet in alium transferatur.tamen rema
net apud cedentem, ⁊ ſic poterit dici directa, reſpectu vtilis, que
competit ceſſionario.Exemplum in bonorū poſſeſſore.de iure pre/
torio,qui reſtituit hereditatem, nam apud eum remanet vtilis de
iure pretorio,in fideicommiſſarium tranſit vtilis per Trebel.vt l.j.
§.bonorum.ff.ad Trebel.⁊ l.recuſare.§.j.eo.tit. Ita intelligo hic,ſi
minor cederet actionem vtilem cōtra curatorem, etiam apud eum
remanet, argu. dictorum iurium. ¶ Iſtud eſt vtile ad queſtionem
7 de facto, † nam ille qui cedit propter virtutem directe, que rema/
net apud eum,poteſt ſolutionem recipere,⁊ debitorem liberare, ni
ſi in certis caſibus,qui ponuntur in l.iij.ꝫ.de noua.ſed ſi apud eum
nihil remaneret,tunc ſecus,⁊ iſta ſunt ſubtilia,⁊ menti tenenda.
Sumus expediti de duabus primis glo.⁊ dicitur hic,ꝙ
8 cōtra heredes in hac actione,† nō venit niſi do
lus,⁊ lata culpa. ¶ Oppo.ad hoc ꝫ.de here.tut.l.j.ij.⁊ iij. Sol.Fa/
teor quod nō venit niſi dolus,⁊ lata culpa.Fallit in tribus caſibus
qui ponūtur in legibus contrarijs. ¶ Opp.j.arbi.tute.l.quicquid.
⁊.ꝫ.eo.l.tutori.Sol.Fateor,ꝙ ipſe curator tenet̄ de dolo,⁊ lata cul/
pa,⁊ leui.ſed heredes eius nō tenent̄,niſi de dolo,⁊ lata culpa.Fal/
9 lit in tribus caſibus,quos ẜ.dixi. ¶ †Quero circa iſtā partem, de

duabus queſtionibus. Primo vtrum hoc ſit verum in herede ge-
ſtoris voluntario, ſicut hic in herede geſtoris neceſſario, vt tenea-
tur in minus heres, quã defunctus. Gloſ.hic dicit quod nõ immo
dicit ꝙ in voluntario geſtore in tantũ tenetur heres in quantum
defunctus tenebatur. Idem not.in l.acti.ff.eo.Contrariũ not.ff.eo.
l.iiij.§.hec actio.ff.de acti.⁊ obli.l.ex depoſiti.cõmuniter omnes te-
nent gl.hic poſitã,⁊ ſimiles,quia in geſtore voluntario iſta differen
tia nõ reperitur in aliqua.l. ¶ Quero,iſtud eſt verum, quod heres
10 non tenetur niſi de dolo,⁊ lata culpa defuncti,an teneatur † de leui
culpa ſuijpſius heredis,in eo quod ipſe geſſerit? Gl.dicit hic,quod
ſic,⁊ vide gl. Contrarium videtur in l.cũ oſtendimus.ff.de fideiuſſ.
tu.Sol.Ibi loquitur quando geſſit aliquid, quod habebat gerere
neceſſe,hic quando geſſit illud,quod gerere non habebat neceſſe.

ADDITIO.

a IO.FR.RV. ¶ Iſtius materie.Adde Bart.in l.j.ff.de actio.⁊ obli-
ga.⁊ Bartol.⁊ Bald.plene de hac materia, directe ⁊ vtilis. in l.j.ſ.
eodem titu.

LEX XVIII.

Ob negotium. Hec actio eſt bone fidei, ſiue ſponte,ſiue ex neceſſitate geratur ideo ex mora in ea veniunt vſure,hoc dicit.

LEX XIX.

Ab vno. Etiam pro communi negotio,habet locum hec actio,hoc dicit breuiter in ſumma ⁊c.

LEX XX.

1 Officium procuratoris,quando ſit voluntarium.
2 Geſtor quando teneatur etiam de neglectis.
5 Geſtor vnius negotij tantum an teneatur a ſeipſo debita exigere.

Tutori Tutor ⁊ curator differunt a geſtore,quia
ipſorum officium eſt neeceſſarium, ⁊ fini-
tur neceſſitate ceſſante, ſed officium geſtoris eſt volun-
tarium, ⁊ voluntate propria terminatur. ¶ Item pri-
mus poteſt exercere actionem,ſecundus non,vt vterque etiam de
leui culpa tenetur. h.d. ¶ Diuide.primo ponit differentiam inter
tutorem ⁊ curatorem ex parte vna,⁊ geſtorem ex parte alia,in ad-
miniſtratione inchoanda ⁊ finiẽda.Secundo ponitur vnum quod
eſt commune obligationis vtriuſqꝫ.Tertio ponit differentiam in-
ter predictos in exercendo actiones.Secunda ibi, ſecundum que.
Tertia ibi,de ceteris. ¶ Nota primo ex prima parte differentiam
inter adminiſtratorem voluntarium, ⁊ neceſſarium. ¶ Secundo
nota quod geſtor tenetur de dolo, lata culpa, ⁊ leui. ¶ Ex tertia
parte nota quod ſine actione nemo experitur, ⁊ ſic non poteſt ge-
1 ſtor intentare actionem. ¶ Ad primũ oppo.⁊ videtur † quod offi-
cium curatoris ſit voluntarium,vt inſti.de cura.§.item inuiti.Sol.
Voluntarium eſt ex parte eius,qui datur, ⁊ ex parte eius, cui da-
tur eſt neceſſarium. ¶ Opponitur ad idem de l.ij.§.queritur.de cu
ra.bon.dan.Sol.Ibi loquitur in curatore dato bonis,quod ſupra
dixi,loquitur in curatore adulti. ¶ Item opp.⁊ videtur quod offi
cium tutoris vel curatoris non finiatur pubertate, vt infra vt cau.
poſt puber.tutor adſit in l.j.Solu.Fallit ibi in negotio non perfe-
cto vt ibi dicitur. ¶ Habes expeditam primam gloſ.ſuper verbo,
muneris.venio ad aliã gl.ſuper verbo,voluntas. ¶ Op.⁊ videtur
2 † quod geſtor teneatur etiam de neglectis,vt l.in commodato.§.ſi-
cut.ff.commo.Sol.In iſto paſſu fuerunt opin.inter gloſſ. noſtros,
inter Ioan.ex vna parte,⁊ Gulie.antiquum gloſſ. ex alia. Veritas
eſt iſta,quod diſtinguitur ſic,aut quis incipit gerere,⁊ poſtea illud
omiſit,de illo tenetur,argumen.d.l.in commodato. §. ſicut.ff.com-
mo.⁊ ſ.de actio.⁊ obliga.l.ſicut. Aut non incepit,⁊ tunc aut ab ini-
tio acceſſit vt omnia geſturus,⁊ de omnibus tenetur,vt l.Pompo
nius in negotijs.in fin.cum l.ſequent.ff.eodem.Aut non acceſſit vt
geſturus omnia, ſed vt geſturus quedam, ⁊ tunc aut alius fuiſſet
geſturus omnia,niſi ipſe acceſſiſſet,⁊ tenetur de omnibus,vt l.ſi pu
pilli.§.videamus.ff.eod. Aut alius non erat geſturus, ⁊ tunc non
tenetur, niſi de his, ad que gerenda acceſſit, vt hac l.cum his que
ſibi connexa ſunt vt l.tres tutores.§.ij.ff.de admi.tutor. Quod er-
go hic dicitur,quod voluntas imponit finem adminiſtrationi, in-
tellige de voluntate,quam habuit ab initio,cum acceſſit ad geren
3 dum. ¶ Venio ad ſecundam partem, hic dicitur quod † geſtor te-
netur de leui culpa.Contra ff.eo.l.iij.§.interdum.Sol.Illud,quod
hic dicitur eſt regulare.Fallit in caſibus,qui ibi not. ¶ Item opp.
de l.curatoris.ſ.eo.Solu.Aliud eſt in heredibus adminiſtratoris
neceſſarij quam in ipſo adminiſtratore volũtario.⁊ ibi dixi. ¶ Ve-
nio ad tertiam particulam, ⁊ oppon.⁊ videtur quod geſtor poſſit
4 † intentare actionem,vt l.ſed ⁊ he.de procu.l. maritus.ſ.de procu.
Solu.Ibi poteſt agere,non quia geſtor,ſed quia coniuncta perſo-
5 na. ¶ Quero vtrum geſtor vnius † negotij tantum teneatur debita
a ſeipſo exigere.Gl.paruula que eſt hic ponit duas opi. Tene vlti
mã quod tenetur exigere a ſe illud,quod debet de adminiſtratione
non aliud,quod probatur ff.man.l.ſi non remunerandi.§.apud.ni-
ſi eſſet generalis adminiſtrator,vt hic per doct.

LEX XXI.

Si cognati Obligatio perſonalis non impedit libertatem ſerui, ⁊ factus liber non tenetur ex ante geſto, hoc dicit. Dic vt l. Pomponius in negotijs.ff.eod.

LEX XXII.

Negotium. Tutor non tenetur de caſu fortuito, hoc dicit hec lex breuiſſima,⁊c.

LEX XXIII.

1 Prohibitio tollit actionem negotiorum geſtorum.
4 Vtiliter expẽdenti poſt prohibitionem,an competat aliqua actio
de equitate.

a **Si Quis nolente.** [a] Prohibitio tollit
actionem negotio-
rum geſtorum in his que poſt prohibitionem gerũtur,ſecus
1 in his que geſta ſunt ante,hoc dicit.Not.† quod prohi-
2 bitio tollit hanc actionem. ¶ Secundo no.† quod proteſtatio po-
3 teſt fieri in ſcriptis,⁊ ſine ſcriptis. ¶ Oppon. ⁊ videtur † quod iſta
prohibitio non prohibeat repetitionem, vt ff. de inſtito. l. ſi quis
mancipijs.§.Proculus.Soluit gloſſ.optime ibi, licet prohibuerit
dominus,tamen non prohibuit ſeruus qui ſeruus poteſt obligare
dominum inuitum de peculio, vel de in rem verſo, vt l. ſi quis ſer-
uum.§.etiam.ff.de pecul. ¶ Opponitur de l.at ſi quis.§.idem La-
beo.de relig. Solu. Speciale eſt in funeraria, que non tollitur per
prohibitionem. ¶ Iuxta hanc legem querũtur duo,vtrum huic
4 vtiliter expendenti † poſt prohibitionem de equitate competat ali-
qua actio? Gloſ.pro ſolutione huius queſtionis,intrat aliam que-
ſtionem ,quando prohibitio non fuit facta expreſſe ſed tacite.v.g.
mandaui tibi,vt emeres mihi codicem pro decem,emiſti pro vigin-
ti,an illa decem vltra poſſis repetere? Et in hoc fuerũt opiniones,
finaliter gl.determinat quod non.Si ergo tacita prohibitio impe-
dit repetitionem, multo magis expreſſa. in prohibitione expreſſa.
Habemus duas glo.contrarias.Vna eſt in l.ſoluendo.ff.eod.Alia
eſt in l.ſi Stichũ in fi.ff.de noua.que contraria eſt huic. Gul.de Cug.
videtur tenere glo.l.ſoluendo per.l.ſi quis mancipijs.§.Proculus.
de inſt.⁊ de relig.l.at ſi quis.§.idem Labeo. Ad iſtã legem reſpon-
det bene,⁊ valde ſubtiliter.hic loquitur quando prohibitio eſt fa-
cta circa adminiſtrationẽ rerum,poſtquã quis non poteſt admini-
ſtrare ſine delicto, nam poſt prohibitionem delinquis ſi ingredie-
ris fundum meum,vel in eo operaris,vt l.diuus.de ſerui.ruſti.pre-
dio.⁊ l.iiij.circa princ.de acqui.rerum do.⁊ ꝙ vi aut clam.l.j.§.quid
ſi vi.ſed queſtio gl.in l.ſoluendo loquitur quando poſt prohibitio-
nem poteſt geri negotium ſine delicto,vt puta conueni ne creditori
meo ſolueres pro me frumentum,⁊ ſimilia,tunc de equitate habet
locum actio non obſtante prohibitione.Licet hec reſponſio ſit bo
na ad hanc legem,tamen eſt contra.l.ſi pro te.ff.mandat.Vnde te-
neas hanc gloſſ.⁊ glo.que eſt in l.ſi Stichum in fin.ff.de noua.Non
ob.§.Proculus,⁊ §.idem Labeo,vt ſupra reſponſum eſt circa con
5 traria. ¶ † Quero,vtrum hoc ſit verum indiſtincte, quod proteſta
tio poſſit fieri in ſcriptis,vel ſine ſcriptis. Breuiter quandoqꝫ pro-
teſtatio ſuccedit in locum actionis,tunc debet fieri in ſcriptis,vt l.
vt perfectius. de anna.excep. Quandoque non ſuccedit in locum
actionis,tũc regula eſt quod poteſt fieri in ſcriptis, ⁊ ſine ſcriptis,
vt hic,⁊ l.ſcire oportet.§.oportet.de excuſa.tuto.Fallit in caſu.ſ.de
non nu.pe.auth.hanc autem querelam. ¶ Quero ſecundo,vtrum
6 † proteſtatio de qua loquitur hic,debeat ſpecialiter fieri,vel in ge-
nere text.hic in principio videtur dicere ſpecialiter.Gl.videtur ex-
ponere ſpecialiter,id eſt expreſſe.Dic ſi quidem volo prohibere ne
gerat negotia mea ſimpliciter omnia, tunc ſatis eſt ſi generaliter
loquatur,nec eſt neceſſe quod res deſignetur,vel negotium nomi-
netur,vt l.de pupillo.§.qui nunciat.de oper.noui nunci.ſed ſi volo
prohibere de aliqua re particulari.illam debeo deſignare, nec de-
beo obſcure loqui, alias proteſtatio nihil operaretur, vt l. aut qui
aliter circa princip.§.j.ff.quod vi aut clam.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Si quis nolente. Circa queſtionem quam tangit
hic gl.de emente rem pro pluri vide Paul.de Caſtr. conſil.cxxvij.
incip.ſuper domina.vbi tãgit materiam huius legis,item regulam
huius legis limita non procedere in medico qui medetur infir-
mo,etiam inuito ⁊ in ſoluente pro condemnato corporaliter, vide
Barb.in rubr.extra de ſolu.ad fin.

De his que vi, metúſve cauſa geſta ſunt. Rub. XX.

¶ Continua glo.vno modo,⁊ dic vt in ea.Vel aliter dictum eſt de
pactis,⁊ de tranſa. verum, quia predicta fiunt metu, vel dolo ali-
quando,ideo ſubiungitur rubrica de his,que metu,vel vi.⁊ poſtea
de dolo.Quero quare fecit mentionem de vi.Glo.dicit,quod Im-
perator ſecutus eſt antiquam intitulationem ſed hodie aliter, vt
habes in glo.quam vide,⁊c.

LEX